

Samnordiskt tema

Akutsituationer på tandläkarmottagningar

Alla tandläkare råkar ut för akuta situationer under patientarbetet. Det gäller bådeprivattandläkare och offentligt anställda, och det gäller oberoende av om man behandlar barn eller vuxna. Den akuta situationen kan vara en i sig vanlig värk- eller trauma-behandling, eller så kan den vara en – lyckligtvis sällsynt – livshotande komplikation. Orsaken kan vara den odontologiska behandlingen, eller så kan den vara av allmänmedicinsk natur.

Akutsituationer uppstår typiskt utan förvarning, och de ställer tandläkarens förmåga på prov. Det fordras en mängd kunskap för att man i en sådan situation som tandläkare skall kunna handla snabbt, effektivt och professionellt.

Temat behandlas i två nummer av tidningen. I det första numret koncentrerar vi oss på lokala akutsituationer, m.a.o. sådana som involverar tänder och käkar. Varje tandläkare råkar ut för sådant i sitt dagliga arbete.

Det andra numret behandlar akutsituationer i samband med den allmänna hälsan. De är mindre vanliga, men de är allvarliga och kan vara livshotande. Tandläkarmottagningar förutsätts ha en klar handlingsplan för sådana situationer. Tandläkaren måste efter en snabb överblick kunna bedöma läget, och måste kunna handla lungt eftersom snabba åtgärder ofta är nödvändiga. Mottagningen måste också ha den utrustning som behövs för att man skall kunna påbörja akutvården. Eftersom det är fråga om sällsynta situationer måste man också öva de nödvändiga rutinerna.

Tandläkarens ansvar vid allmänmedicinska akuta nödsituationer är inte entydigt. Är tandläkaren ansvarig om man inte vidtar tillräckliga åtgärder om det uppstår en akutsituation på hans eller hennes mottagning? Bortsett från de juridiska ansvarsfrågorna vill ju förstås ingen tandläkare förorsaka att någon patient dör på grund av tandläkarens egen oskicklighet. Hur snabbt man kan få läkarhjälp och hur snabbt en patient kan transporteras till läkarvård beror på var mottagningen finns. Finns det ett sjukhus med akutmottagning alldeles intill eller ligger närmaste sjukhus på 30 km avstånd? Den sista artikeln framgår det vilken utrustning (mediciner, hjälpmedel mm.)

man rekommenderar att det skall finnas på en tandläkarmottagning för att tandläkaren skall kunna klara av akutsituationer på ett korrekt sätt.

Temat för år 2005, Akuta situationer på tandläkarmottagningen, har sammanställts av det nordiska redaktionsrådet. Det består av docent, PhD Sten Isaksson (Halmstad, Sverige), den under redigeringsarbetet avlidne lektor, specialisttandläkare, MS Jens Kølsen Petersen (Århus, Danmark), professor, med.dr., spec.tandl., spec.läk. Riitta Suuronen (Tammerfors, Finland) och dr.odont Knut Tornes (Bergen, Norge). Ansvaret för det samnordiska temanumret ligger turvis på de nordiska ländernas tandläkartidningar. Det danska Tandlægebladet har haft ansvaret för temanumret 2005. Vetenskaplige redaktören, docent, dr.odont. Ib Sewerin har varit koordinerande redaktör. De nordiska tandläkartidningarnas redaktörer tackar redaktionen och författarna för det värdefulla arbetet med att bearbeta detta tema.

MATTI PÖYRY

Finlands Tandläkartidning

CHRISTINA MÖRK

Tandläkartidningen

Sverige

GUDRUN SANGNES

Den norske tannlegeforenings tidende

Norge

IB SEWERIN

Tandlegebladet

Danmark